

Kommunevalgprogram 2023-2027 Nordre Follo Senterparti

1. Verdigrunnlag og overordna mål.....	2
2. Oppvekst og skole.....	3
3. Helse og omsorg.....	5
4. Kultur, idrett og frivillighet.....	7
5. Areal, bolig og næring	10
6. Natur og miljø.....	12
7. Samferdsel og infrastruktur	14
8. Beredskap og samfunnssikkerhet.....	16
9. Kommunale oppgaver, arbeidsmiljø og økonomi	17

1. Verdigrunnlag og overordna mål

Senterpartiet vil bygge samfunnet nedenfra. Vi vil arbeide for et samfunn der mennesker kan utvikle seg fritt, der vi tar ansvar for eget liv, for fellesskapet og for naturen. Senterpartiets verdigrunnlag er den kristne og humanistiske kulturarven. Hvert menneske er unikt og uerstattelig, og menneskeverdet er ukrenkelig og overordnet andre verdier.

Senterpartiet har som mål å legge vilkårene til rette for en harmonisk samfunnsutvikling. Et levende folkestyre er en forutsetning for folks trivsel og for fremgang i landet.

Årene foran oss rommer mange muligheter, men også store utfordringer, økonomisk, sosialt og miljømessig. Senterpartiet ønsker å redusere økonomiske og sosiale forskjeller og mener at alle er like mye verd uansett alder, kjønn, legning, yteevne og kulturell bakgrunn. Vi vil si ja til mer fellesskap, kultur og natur, og nei til økt materielt forbruk.

Utvikling på nærmiljøenes og naturens premisser

Målet for Nordre Follo Senterparti er å skape og ta vare på trygge nærmiljøer der mennesker i alle aldre trives, og slik at vi aktivt sikrer de nasjonale målene for framtidig bærekraft. Vi vil arbeide for en moderat befolkningsvekst og være restriktive med omdisponering av naturgitte arealressurser.

Det skal være nullvisjon for tap av matjord. Arbeidet for reduksjon i klimagassutslipp og økt gjenbruk av ressurser må ha høy prioritet.

I en verden som er blitt mer ustabil, vil Nordre Follo Senterparti legge stor vekt på lokal beredskap og samfunnssikkerhet.

Ja til lokal styring, nei til regionalt press

Kommunens beliggenhet fører til et stadig økende press på befolkning og natur fra både regionalt og nasjonalt hold. Nordre Follo Senterparti mener at vi som bor her, selv skal legge premissene for hvordan lokalsamfunnet vårt skal se ut i framtida, og vil arbeide for dette gjennom kommunens politiske organer.

Vi vil at Nordre Follo skal være et bygdesamfunn med sentra som samlet sett dekker innbyggernes behov innenfor kommunens grenser. Senterpartiet mener det er viktig at nye pålegg og standarder fra statlig og regionalt hold blir finansiert med økte overføringer.

En stor kommune med ulike lokalsamfunn

Vi er på vei inn i den andre valgperioden etter kommunesammenslåingen. Sammenslåingen har så langt bydd på mange utfordringer. Oppegård og Ski hadde mye felles, men også klare forskjeller historisk, kulturelt og sosialt, noe som vil prege kommunen også i årene fremover. Nordre Follo Senterparti vil arbeide for å styrke samholdet innad i kommunen, samtidig som lokalmiljøene må få utvikle seg ut fra sine egne forutsetninger.

Senterpartiet vil bevisst ta hensyn til de spesielle utfordringene og behovene som finnes lokalt. Blant annet trenger de små tettstedene å få sikret og styrket befolkningsgrunnlaget og det lokale tjenestetilbudet.

Nordre Follo Senterparti vil legge vekt på å bevare og utvikle et godt forhold og en nær dialog mellom administrasjonen, de folkevalgte og innbyggerne i kommunen.

2. Oppvekst og skole

Mange forhold i samfunnet angår oppvekst. Det mest sentrale er selvfølgelig barna og ungdommene selv og familiene deres. Men viktige er også institusjoner som skole, barnehage og barnevern, og dessuten områder som omsorg, folkehelse, rusmidler og psykisk helse. For å forebygge oppvekstproblemer må oppvekstpolitikken ses i sammenheng med tiltak innenfor andre sektorer.

Gode og viktige oppvekstpolitiske tiltak finnes også innen kultur, idrett og friluftsliv. Nordre Follo Senterparti vil støtte friluftsgårder, som Møllerenga og «Inn på tunet»-aktiviteter.

Barnehager

Barnehagene skal ha et solid pedagogisk fundament. De skal tilrettelegge for gode aktiviteter med utgangspunkt i det enkelte barns ønsker og behov, slik at hvert barn føler seg sett og verdsatt, og slik at hverdagen i barnehagen blir positiv og lystbetont for alle. Barnehagene må være oppmerksom på faren for mobbing og utestenging allerede i barnehagen og skal derfor ha fokus på å utvikle tolerante og inkluderende samværsformer mellom barna.

Det må etableres og opprettholdes barnehager slik at man sikrer full barnehagedekning i alle de små og store tettstedene i kommunen. Det er viktig at barnehagene ligger i innbyggernes nærmiljø, og man bør få barnehageplass i kortest mulig avstand fra bopel.

Barnehager bør etableres i gode og stimulerende omgivelser, f.eks. i tilknytning til natur eller gårdstun.

Deltidsplasser og søskenmoderasjon må videreføres. Barnehagene bør normalt åpne kl. 7.15. Kommunen skal ha løpende barnehageopptak.

Nordre Follo Senterparti ønsker primært kommunale eller ideelle barnehager og ikke store kommersielle aktører.

Barne- og ungdomsskoler

Nordre Follo Senterparti ønsker en kvalitetsskole med et godt og stimulerende arbeidsmiljø for elever og lærere. Som i barnehagene er det viktig i skolene også å være oppmerksom på faren for mobbing. Dette er et samfunnsproblem i alle aldersgrupper, også blant voksne og eldre.

Vi ønsker å sikre skolene tilstrekkelige ressurser til å drive en god og forsvarlig opplæring av barna våre. Nordre Follo ligger under landsgjennomsnittet i ressursbruk. Arbeid i mindre grupper i praktisk-estetiske fag, som for eksempel kunst og håndverk, samt mat og helse, må opprettholdes. Tilrettelagt undervisning må styrkes.

Det er viktig at skolene ligger i innbyggernes nærmiljøer. Senterpartiet er en garantist for å beholde dagens barne- og ungdomsskoler. De eksisterende skolene må vedlikeholdes og ha nødvendig kapasitet for å tilfredsstille befolkningsveksten lokalt de nærmeste årene.

Forskning viser at barneskoler med mer enn tre hundre elever øker problemene for barn med lærevansker. Planleggingen av skolekapasitet må derfor ta hensyn til dette. Kretsgrenser skal skape forutsigbar skoletilhørighet. Søsken skal ikke splittes.

Nordre Follo Senterparti ønsker å beholde og utvikle både Ski barneskole og Ski ungdomsskole.

Kapasiteten ved Ski barneskole er anstrengt. Det er derfor viktig å komme i gang med planlegging av økt barneskolekapasitet i de sentrumsnære områdene i Ski. Et aktuelt område kan være Eikeli/Ellingsrud. Det pågår en utbygging ved Eikeli som presser kapasiteten ved Ski barneskole.

Når Ski Vest ungdomsskole står ferdig i 2025, vil kapasiteten ved Ski ungdomsskole være meget god. Vi ønsker derfor å beholde og gjenbruke Ski ungdomsskole for å dekke det økte behovet i forbindelse med den videre utbyggingen i de sentrumsnære områdene i Ski.

Skotbu skole er en av de minste skolene i regionen og hjertet i den unike bygda med svært mange barnefamilier som har flyttet fra ulike deler av Osloområdet. Skolen må bevares, og det må derfor legges til rette for nødvendig lokal boligvekst for å opprettholde elevgrunnlaget.

Den pedagogiske satsingen med fokus på tidlig innsats og en styrket skolehelsetjeneste må fortsette.

Alle skoler skal ha et godt skolebibliotektilbud. Det må være en skolebibliotekplan for å sikre et like godt tilbud i hele kommunen.

Nordre Follo Senterparti ønsker å styrke rådgivningstjenesten og samarbeidet med de videregående skolene om videre utdanningsløp.

Det er viktig å fortsette digitaliseringen i skolene, men også ha fokus på lesing og skriving og bruk av bøker. Det er viktig at elevene får god trening i å skrive og tegne for hånd.

Det må være en felles plan for skolefritidsordningen (SFO) for å sikre likt tilbud på alle skoler i kommunen. SFO er en viktig læringsarena som skal legge til rette for sosial og faglig utvikling. SFO må derfor sikres tilstrekkelige ressurser.

SFO må også utvikle et godt og nært samarbeid med andre aktører, slik at tilbudet kan kombineres med aktiviteter innen idrett, kultur og friluftsliv. Barn med offentlig transport til skolen må ha rett til å bruke SFO-plassen sin frem til skoledagens begynnelse. SFO bør som barnehagene normalt åpne kl. 7.15.

Tryggere skoleveier

Sikring av trafikkfarlige skoleveier er en av våre prioriterte saker. Tiltak må til for å trygge trafikk-kryssningspunkter ved skolene. Det bør iverksettes sikkerhetstiltak ved av- og påstigningsplasser, og gang-/sykkelvei og fortau må på plass der det mangler. Etablering og forsterking av hjertesoner rundt skolene er svært viktig.

Tiltak må settes i gang for å redusere gjennomgående tungtrafikk forbi boligområdene og langs skoleveiene i kommunen, f.eks. på Siggerud.

3. Helse og omsorg

Et solid helsevesen som kan ta hånd om oss når vi trenger det, er en del av grunnberedskapen i samfunnet. Senterpartiet vil ha et sterkt offentlig helsevesen som garanterer likeverdige tjenestetilbud, der ideelle aktører bør være en integrert del. Nordre Follo Senterparti vil gå imot konkurranseutsetting av pleie- og omsorgstjenester til kommersielle aktører.

Vi vil jobbe for at kommunene skal kompenseres for oppgaver som har blitt flyttet fra spesialisthelsetjenesten til kommunene. Stykkprisfinansiering er ikke egnet i helse- og omsorgssektoren. Det er den enkeltes behov for helsehjelp som skal være førende for tjenestene som gis.

Pleie, omsorg og hjemmetjenester

Innbyggere i Nordre Follo skal være trygge på at det er hjelp å få når det er behov for det. Kommunen må derfor ha kapasitet til å gi sykehjemsplass til de som har behov. Par som ønsker dobbeltrom, skal få tilbud om det.

Nordre Follo Senterparti vil prioritere bygging av flere spesialiserte plasser for personer med demens og avlastningsplasser tilpasset hjemmeboende personer med demens.

I tråd med befolkningsutviklingen er det behov for flere bemannede omsorgsboliger, samt å styrke tjenester for hjemmeboende, så flere eldre fortsatt kan bo trygt hjemme. Det er viktig at beboere sikres gode tjenester, og at helsefremmende aktiviteter tilbys i nærmiljøet.

Det er i tillegg behov for å styrke tjenester som sikrer at pårørende får støtte og avlastning når de har behov for det. Pårørendes innsats utgjør en stor ressurs, og Nordre Follo Senterparti vil jobbe for bedre støtteordninger for pårørende som står i krevende omsorgsoppgaver over tid.

Kommunen må fortsette arbeidet med å innføre E-helseløsninger og teknologi som er tilpasset den enkelte brukers behov, med det formål å fremme selvstendighet, trygghet og mestring.

Støtten til senior- og dagsentrene i Nordre Follo må bestå, da dette utsetter behov for tyngre tjenester. Aktivitetstilbudet bør også utvides og tilpasses ulike brukergrupper i tråd med etterspørsel og behov.

Sykehus og helsehus

Nordre Follo Senterparti vil arbeide for flere enkle sykehustjenester lokalt. Sykehusbygget på Vardåsen i Ski eies av Nordre Follo kommune, og sykehusets aktiviteter som bildediagnostikk, blodbank og poliklinikker må videreføres.

Nær tilgang til akuttmedisinske tjenester er viktig for befolkningen. Derfor må tjenester som kommunal akutt døgnetenhet og legevaktjenester videreføres og utvikles i takt med befolkningsveksten i regionen.

I tillegg må kommunen legge planer for etablering av et kommunalt helsehus. Der bør man samle tjenester som mottaksplasser for ferdigbehandlede pasienter, palliative plasser, tverrfaglig rehabilitering, ordinære korttidsplasser, avlastningsplasser og vurdere å inkludere ny base for hjemmesykepleie.

Habilitering

Nordre Follo Senterparti vi jobbe for at mennesker med funksjonsnedsettelse skal kunne leve innholdsrike liv i trygge omgivelser på lik linje med alle andre. Trygge og kompetente ansatte som fremmer brukeres ressurser og medvirkning er en nøkkelfaktor. Kommunen må sikre tilstrekkelig veiledning, avlastning og støtte til foreldre og foresatte, slik at overganger i livet planlegges tidlig og alle aktører kommer med i planleggingen.

Tilpassede arbeids- og aktivitetstilbud er viktig for å oppleve mestring og mening. Senterpartiet støtter prosjekter der innbyggere og kommunen samarbeider om å utvikle tilpassede boliger som har bemanning tilknyttet, slik som Solbakken borettslag på Kråkstad.

For å fremme samfunnsdeltakelse og unngå digitalt utenforskap vil Nordre Follo Senterparti støtte gode opplæringstiltak for eldre og andre som trenger det.

Psykisk helse og rus

Senterpartiet vil øke satsingen på psykisk helse, særlig den forbyggende innsatsen rettet mot barn og unge. Mange vil oppleve psykisk sykdom og trenge behandling i løpet av livet, da er det viktig at man har et godt behandlingstilbud. Sentralt jobber Senterpartiet med å snu nedbyggingen av sengeplasser i psykiatrien samt å øke sengeplasser i distriktpspsykiatriske sentra (DPS) og i barne- og ungdomspsykiatrien (BUP).

Nordre Follo Senterparti vil jobbe for at kommunen skal ha god kapasitet i lavterskel-, gruppe- og aktivitetstilbud for innbyggerne våre, slik at man kan få hjelp raskt. Et eksempel på dette er Fontenehuset i Ski.

Tidlig og tverrfaglig innsats er viktig for å hjelpe sårbare innbyggere, og kommunen skal være gode på å legge til rette for brukerstemmen i utforming av tjenestene rundt den enkelte.

Både ambulante og stedbundne tjenester innen psykisk helse og rus må utvikles i samsvar med innbyggerbehov.

Barnevern

Barnets beste skal vektlegges ved valg av tiltak. Det må jobbes mer med forebygging og mindre med reparasjon.

Barnevernet må ha mer fokus på å hjelpe familien som helhet og ikke hvert familiemedlem hver for seg. Helsestasjonene er nøkkelinstitusjoner for å hjelpe utsatte barn og familier og må derfor prioriteres.

Mange familier i Nordre Follo har minoritetsbakgrunn. Av den grunn vil vi styrke barnevernets flerkulturelle kompetanse for å ivareta disse familiene på best mulig måte.

Nordre Follo Senterparti vil arbeide for at barnevernet gjennom familieråd har dialog med familier og nettverk i barnevernssaker.

Follo Barnevernvakt må videreføres. Dette er i dag ivaretatt med et godt samarbeid mellom politiet og kommunene.

Helse- og omsorgspersonell

Nordre Follo Senterparti vil jobbe for et lønnsloft innen helse og omsorgsyrkene som samsvarer med ansvaret helsepersonell har. Dette er viktig for at unge skal velge helseutdanning fremover, og for at flere velger å bli værende i yrket.

Det er stort behov for å rekruttere og beholde helsepersonell i de kommunale helsetjenestene for at innbyggerne skal få god omsorg og kvalitet i tjenestene også fremover. Det gjør vi best ved å satse på kompetanseheving, bygge robuste fagmiljøer og sikre at vi benytter rett kompetanse til rett oppgave.

Det må satses på basiskompetanse, relasjonskompetanse, spesialistkompetanse og samhandling på tvers av tjenester og profesjoner. Det er også nødvendig å rekruttere inn andre yrkesgrupper som kan avlaste for oppgaver som ikke krever helsefaglig utdanning. Det er i tillegg viktig at pleie- og omsorgspersonale har gode ferdigheter i å kommunisere med brukere og pårørende.

4. Kultur, idrett og frivillighet

Kultur og frivillig organisasjonsarbeid er en forutsetning for et livskraftig lokalsamfunn. Nordre Follo Senterparti ønsker å styrke frivilligheten, kulturlivet, idrettstilbudet og friluftslivet.

Kultur, idrett og frivillighet er et viktig virksomhetsområde. Etter to år med korona har utenforskap og psykisk helse vist seg å være et økende problem. Samtidig lever vi i en spent verden med økt innvandring, migrasjon og strøm av flyktninger. Her kan kultur, idrett og frivillighet spille en avgjørende rolle for økt inkludering og å forhindre utenforskap.

Frivillighet

Senterpartiet vil øke tilskuddene til lokale lag og foreninger og styrke ungdomskubbene og andre tiltak for uorganisert ungdom. Dagens kommunale ungdomskubber må beholdes.

Kommunen bør leie ut øvings- og møtelokaler til frivillige organisasjoner gratis.

Styrking av lag og foreninger bidrar til mer inkludering og bidrar til mindre utenforskap.

Framover vil vi få flere friske eldre, som er en viktig ressurs. Nordre Follo Senterparti vil støtte ordninger som stimulerer frivillige til å bidra inn i helse- og omsorgstjenester.

Kulturhus

Ski Rådhuseteater og Kolben kulturhus må videreutvikles som arenaer for et allsidig kulturliv. Dagens kommunale samfunnshus skal fortsatt eies av kommunen.

Nordre Follo Senterparti er spesielt opptatt av å støtte aktivitetene i lokale samfunns- og forsamlingshus (sosiale, religiøse o.a.), som er viktige kulturinstitusjoner i kommunen.

Kulturskole

Nordre Follo kommune har en svært god kulturskole. Satsingen på kulturskolen må fortsette slik at man legger et grunnlag for økt musikalsk og kulturell aktivitet blant barn og unge. Det gode samarbeidet med barnehager, skoler og SFO må videreutvikles.

Kirke, religion og livssyn

Kirken forvalter mye av vår kulturarv og bidrar til å gi kommende generasjoner en god og trygg forankring. Nordre Follo Senterparti vil ivareta barnehagenes og skolenes tradisjonsrike markeringer i kirken ved de store høytidene og 17. mai for alle som ønsker det.

Kirkene våre er kulturskatter som må få det vedlikeholdet som er nødvendig. Kirkegårdene skal fremstå som små parkanlegg.

Kommunen må dekke behovet for livssynsnøytrale/livssynsåpne seremonirom i Nordre Follo.

Nordre Follo Senterparti ønsker å gjeninnføre flagging på alle kommunens flaggstenger ved offisielle flaggdager.

Språk

Vi vil arbeide for mer bruk av norsk i offentlige sammenhenger (bl.a. media og handel). Norsk er under press fra engelsk, og Nordre Follo Senterparti vil løfte frem bevisst og kreativ bruk av norsk i lokalmiljøene. Senterpartiet vil legge vekt på klarspråk i all offentlig språkbruk.

Idrett og friluftsliv

Det allsidige idrettstilbudet, breddeidretten og idrettsmangfoldet må styrkes i hele kommunen. De yngste må prioriteres sterkere i tildeling av tid i hall og på baner. Terskelen for å delta i idrett må være lav, både økonomisk og praktisk.

BUA (med utlån av utstyr m.m.) er viktig for å sikre varierte muligheter for idretts- og friluftaktiviteter.

Det er viktig å utvikle idrettsanlegg i hele kommunen, der folk bor.

Kommunen må sørge for skøytebaner ved skolene og i lokalmiljøer.

Øvrige anlegg i kommunen må beholdes og vedlikeholdes i kommende valgperiode. Fremtidig svømmehallstruktur må utredes før man bygger ytterligere anlegg.

Nordre Follo Senterparti vil støtte opp om uorganiserte utendørsaktiviteter, som turgåing og andre tiltak som gir økt livskvalitet, bedre folkehelse og mer naturopplevelse for ulike aldersgrupper.

Senterpartiet ønsker at det opparbeides flere merkede stier og turveier i skog og utmark, i samarbeid med aktuelle grunneiere. Midtsjøvann og Tussetjern er veldig fine friluftsområder som bør videreutvikles for alle innbyggere i kommunen.

5. Areal, bolig og næring

Nordre Follo senterparti vil ha en moderat og styrt befolkningsvekst. Vi ønsker levende små og store lokalsamfunn i hele kommunen, og vil spesielt legge vekt på utvikling i småstedene. Vi vil arbeide for at utbygging ikke skjer raskere enn at det er på innbyggernes, naturens og kommunens premisser.

Kommunen må ha en god sosial boligplan for å sikre alle muligheten til egen bolig. Det må settes tydelige krav til utbyggerne for sammensetningen av boligmassen blant annet at det blir lagt til rette for «leie til eie».

Av hensyn til beredskapen må det i utbygginger stilles krav om alternative former for oppvarming i tillegg til strøm.

Natur-, skog- og jordbruksområder er under stort press for omregulering og utbygging, særlig i den nordlige delen av kommunen. Boligområder er også utsatt for kraftig fortetting. Dette er en utvikling som på både kort og lang sikt kan være til skade for mennesker og miljø.

Arealplanlegging

Nordre Follo kommune har reguleringsmessig ansvar for store områder. Det er avgjørende at både boligbygging og næringsutvikling orienteres mot arealer som ikke reduserer potensialet for framtidig matproduksjon, jf. nullvisjonen vår for tap av matjord.

Lokalmiljøene i kommunen må være levende og tilby innbyggerne gode kommunale tjenester nær der de bor. Dette gjelder for eksempel barnehager og skoler.

Nye boligprosjekter i kommunen, både store anlegg i nye områder og fortetting i etablerte boområder, må tilpasses landskap og lokale omgivelser. Nordre Follo Senterparti vil arbeide for at kommunen fører en planpolitikk der man tar hensyn til naturlig topografi, lokal byggeskikk og bomiljøene for øvrig. Ruvende bygg, som for eksempel «signalbygg», bør unngås, særlig i høytliggende områder.

I bysentrene Ski og Kolbotn vil Nordre Follo Senterparti prioritere økt utnyttelsesgrad framfor nye arealer. Parkering skal fortrinnsvis legges under bakkenivå, for eksempel i knutepunktområdene. Det er viktig å beholde sammenhengende blågrønne strukturer, det vil si naturområder, bekker og vann. Der det er egnet, må det utvikles parkmessige områder for å ivareta gode bomiljøer. Nordre Follo Senterparti støtter fortetting i bysentrene, men det må gis klare rammer for dette i reguleringen, der det tas sterkt hensyn til bo- og nærmiljøet.

Ski by deles av jernbanen. Det er viktig å knytte Ski sentrum sammen. Nordre Follo Senterparti foreslår at det blir fortgang i bygging av gang- og sykkelbroer fra området ved politistasjonen til handelsområdet ved Åsveien og fra Holen ved Hebekk skole til Waldemarhøy. Broen til Waldemarhøy vil gjøre det enklere og tryggere for elevene på Hebekk skole å komme til svømmeundervisningen i Ski bad.

Ski skole og Ski ungdomsskole bør beholdes og utvikles på best mulig måte. Det må lages en ny plan for uteområdene, som også omfatter Kjeller'n og det øvrige arealet som kommunen eier.

Ved fortetting i boligområdene Kirkeveien nord og Skorhaugåsen må man ta hensyn til byggehøyder slik at det visuelle uttrykket for Ski blir tatt vare på.

Gågata i Ski sentrum må gjøres til et attraktivt område for alle. Det bør legges vekt på å bevare eksisterende bygningsmasse i området slik at det lyse og luftige preget og noe av historien bevares.

Nordre Follo Senterparti ønsker en moderat boligbygging øst for Ski. Utbyggingen som det legges opp til, vil ganske raskt true jordbruksarealene østover. Senterpartiet mener derfor at deler av næringsarealet må beholdes og ikke transformeres til boligformål.

I Kolbotn sentrum vil Nordre Follo Senterparti oppruste Generasjonsparken og restaurere Villa Venleik med hagen og brygga, samt Kollen vest for Skiveien slik at disse kan bli sosiale og grønne samlingspunkter for lokalmiljøet i Kolbotn-området.

Vi vil arbeide for å bevare og skjerme kantsonen til Kolbotnvannet i hele sentrumsområdet og ønsker ikke en gangbro over vannet. Ledige midler må heller brukes på rensing av vannet, slik at det blir trygt å bade der.

Vi vil fortsatt jobbe for at togstasjonen kan få en enklere adkomst til plattform 2 for barnevogner og rullestolbrukere.

Nordre Follo Senterparti vil arbeide for at området på Nedre Ekornrud i sørenden av Kolbotnvannet ikke blir bygd ut til nye boliger, men bevares og restaureres som natur- og friluftsområde for lokalbefolkningen på **Myrvoll** og **Greverud**.

Senterpartiet vil jobbe for vekst i andre tettsteder i kommunen, som **Kråkstad**, **Siggerud**, **Skotbu** og **Svartskog**. Dette er nødvendig for at disse stedene skal kunne beholde barnehager og skoler og utvikle seg som levende lokalmiljøer.

Det er viktig å sikre god demografisk spredning i reguleringen av boligområder, slik at både unge, barnefamilier og eldre får mulighet til å kjøpe bolig der de ønsker, og slik at man får en god aldersspredning i lokalmiljøene.

Regional plan for areal og transport i Oslo/Akershus (2015) legger sterke føringer på hvordan kommunen kan utvikle seg. Blant annet skal 90 % av veksten skje i vekstområder og bare 10 % utenfor sentrum. Planen krever også at vekst går foran vern innenfor det definerte vekstområdet, som for vår del går fra Ski langs det såkalte bybåndet via Langhus og videre til Oslo-grensen. Viken arbeider med å gjøre planen mer fleksibel, mens det er nye Akershus fylkeskommune som skal vedta det. Samtidig arbeider regjeringen med å gjøre de statlige planretningslinjene tilsvarende fleksible. Nordre Follo Senterparti vil jobbe for at de nye planene gir nok handlingsrom til en moderat vekst i hele kommunen vår, samtidig som de sørger for en nullvisjon for tap av matjord.

Vern av jord og kulturlandskap

Nordre Follo må fortsatt være en grønn kommune. Kommunen er et av landets beste områder for matproduksjon. Det forplikter oss til å ta vare på den sjeldne ressursen matjord er. Kommunen må derfor håndheve en streng jordvernspraksis og følge opp den vedtatte nullvisjonen for tap av matjord. Nordre Follo Senterparti vil også arbeide for sterkere beskyttelse av dyrkbar mark, det vil si arealer som ennå ikke er dyrket opp, men der det er mulig å gjøre det.

Prinsippet om arealnøytralitet betyr at man fremfor å bygge ned uberørte områder skal gjenbruke og fortette arealer som alt er påvirket av inngrep. Vi mener at dette er viktig i

de befolkningstunge, utbygde områdene i kommunen. Men utenfor sentrumsnære vekstområder blir prinsippet til hinder for nødvendig utvikling. Arealnøytralitetsprinsippet kan etter vårt syn ikke brukes for å begrense vedlikeholdsvekst i områdene utenfor bybåndet Ski–Kolbotn.

Nordre Follo Senterparti vil arbeide for økt matvaresikkerhet og støtte opp under lokal og bærekraftig matproduksjon, samt vern av kulturlandskap og marka. Her skal fremtidige generasjoner dyrke mat og finne rekreasjon.

Nordre Follo Senterparti vil bevare store og små grønne områder i hele kommunen, som for eksempel Rikeåsen, Kantoråsen, Kolbotnvann-området, Skorhaugåsen og Hebekkskogen.

Næringsliv

Nordre Follo kommune må legge til rette for et variert næringsliv innenfor industri, handel og kunnskapsbasert tjenesteyting i både privat og offentlig sektor.

Det er viktig at kommunen legger til rette for nye næringsarealer ved behov. Samtidig må kommunen ta vare på og utvikle eksisterende næringsområder, som for eksempel på Sofiemyr, for å minske avstandene mellom arbeidssted og bolig.

Kommunen må være en aktiv medspiller for næringslivet og tilby rådgivning og bistand ved etablering av næringsvirksomhet. Det må skapes en kultur der næringskreativitet og innovasjon får god plass.

Kommunen må bidra til å utløse potensialet for verdiskaping og nye arbeidsplasser, særlig tiltak og bedrifter som kan bidra til det grønne skiftet, for eksempel ved sirkulærøkonomi (gjenbruk o.l.). Handel er en hovednæring i kommunen, og det er viktig at den får gode rammevilkår og hjelp til å gjennomføre det grønne skiftet.

6. Natur og miljø

I Senterpartiets miljøpolitikk har mennesket ansvar for å ta vare på naturen og miljøet. Senterpartiet står i en tradisjon som mener at ressursene nyttes best gjennom bærekraftig bruk. Løsningen er ikke å forbruke mer, men å forvalte bedre. Vi lever i en verden der natur og miljø er utsatt for store belastninger. Framtiden vår avhenger av at naturens produksjonsevne og mangfold blir sikret og styrket. I noen tilfeller kan ulike former for vern være nødvendig.

Folkelig deltakelse og engasjement er en bærebjelke i miljøpolitikken vår. Nordre Follo Senterparti vil derfor stimulere alle innbyggere til å tenke globalt og å leve og handle lokalt.

Jordbruk og skogbruk

Nordre Follo kommune er en stor jordbrukskommune. Kommunen må støtte opp om den viktige verdiskapingen som skjer i matproduksjonen og bidra aktivt til en god matvaresikkerhet. Vi må derfor ha en nullvisjon for tap av matjord.

En variert bruksstruktur gir best muligheter til å produsere maten på en bærekraftig og klimavennlig måte. Kongsloven og jordloven må derfor brukes aktivt.

Nordre Follo kommune er den største skogeieren i Nordre Follo. Senterpartiet vil at kommunen skal prioritere en miljømessig bærekraftig bruk av egen skog og slik være et forbilde i skogforvaltningen sin.

Det pågår nasjonalt et arbeid for økt vern av Østmarka. Senterpartiet vil arbeide for at naturverdiene i området blir bevart og styrket, men vil også legge vekt på å sikre tilgjengeligheten for allmennheten og å ivareta interessene for jord- og skogbruksnæringen.

Å sikre god balanse mellom flora og fauna er viktig for Nordre Follo Senterparti. Beiting bidrar til karbonlagring i jord og biologisk mangfold, sikrer albedo (reflektering av sollys) og kan redusere metanutslipp fra beitedyr. Det må derfor legges til rette for slik beitebruk i Østmarka.

Nordre Follo Senterparti vil fokusere på muligheten for bruk av dyrkbar mark i kommunen, dvs. arealer som har potensial for å bli fullverdig dyrkingsjord.

Nordre Follo kommune skal arbeide for reduksjon i matsvinn og i så stor grad som mulig bruke lokalprodusert mat i sine arrangementer.

Kommunen må fortsatt delta i vertskommunesamarbeidet Follo Landbrukskontor. Dette er et viktig fagmiljø som må videreutvikles.

Klima og miljø

Nordre Follo Senterparti har i perioden 2019–2023 vært med på å utvikle og vedta kommunalt klimabudsjett og temaplaner for Klima og energi, Naturmangfold og Skjøtsel av uteområder samt en kommunal anskaffelsesstrategi. Vi vil legge vekt på å følge opp planene og målene kommunen har satt for klima og miljø. Vi vil stimulere næringsliv og innbyggere til en tilsvarende innsats.

Vi vil støtte tiltak for restaurering av skadde områder til et rikere natur- og arts mangfold, bl.a. tiltak mot invaderende rødlistede arter. Eksempler på store og små områder som trenger slike tiltak, er Nedre Ekornrud og lupinskogen ved Østli skole.

Senterpartiet vil sikre allemannsretten i strandsoner (sjø og vann) og legge til rette for god framkommelighet, men også med respekt for sårbare biotoper og berørte beboeres behov for privatliv.

Det grønne skiftet krever satsing på fornybar energi, bioenergi og biodrivstoff. Kommunen må være en medspiller i denne satsingen.

Forurensning

Senterpartiet vil prioritere rensing av vann og vassdrag i kommunen, f.eks. Kolbotnvannet. Det må være et mål at folk kan bade og fiske der uten helserisiko.

Nordre Follo kommunes arbeid med å redusere lekkasjer fra vann- og avløpssystemene må fortsette med samme styrke som i perioden 2019–2023.

Vi vil også arbeide mot forurensende avrenning fra idrettsanlegg, industri og jordbruk. Sammen med lokale aktører vil vi fortsatt stå på for en opprydding i alunskiferdeponiet på Taraldrud.

Støybelastningen for kommunens innbyggere må kartlegges. Det må i tråd med Verdens helseorganisasjons (WHO's) anbefalinger fortløpende vurderes tiltak ved støykilder, f.eks. ved jernbane, beredskapssenter og større byggeprosjekter.

Lysforurensning som skader dyre- og planteliv, f.eks. fugler og insekter, er et alvorlig problem i både naturen, transportsystemet og tettbygde områder, og Senterpartiet vil støtte arbeidet for å redusere slik forurensning.

Nordre Follo Senterparti vil i samarbeid med frivilligheten stimulere til systematisk rydding i naturområder. Det må være nok søppelkasser.

Nordre Follo kommune må sette seg som mål å bli «giftfri kommune» og så langt som mulig bruke varer og tjenester som er miljøsertifisert.

Resirkulering og renovasjon

Sirkulære løsninger, som reparasjon og gjenbruk, skal vurderes fremfor kjøp av nytt ved kommunale anskaffelser og byggeprosjekter.

Kommunen skal samarbeide med frivilligheten om styrking av BUA, slik at enda flere kan låne utstyr gratis.

Nordre Follo Senterparti vil at kommunen skal støtte opp om næringsliv og frivillige som arbeider med reparasjon og gjenbruk av tekstiler, som for eksempel NMS Gjenbruk, Rufus og OMA.

Kommunen skal forplikte seg til alltid å vurdere gjenbruk/rehabilitering av bygg i saksbehandlingen før det fattes nye, store investeringsbeslutninger.

Nordre Follo kommune må videreutvikle kildesorteringen av søppel i et interkommunalt samarbeid, som Follo Ren. Lokale returpunkt skal bestå og dekke metall/glass og tekstiler fra husholdningene.

7. Samferdsel og infrastruktur

Folketallet i Nordre Follo øker og vil fortsette å gjøre det i årene framover. Med det vil også behovet for ferdsel og transport øke. Det er svært viktig at det skjer på måter som er effektive for innbyggerne, skåner naturressursene og er miljømessig bærekraftige.

Klimaendringene skaper nye utfordringer, og samfunnet må arbeide aktivt med klimatilpasning i årene som kommer. Transportsektoren må fremover over på ulike former for karbonnøytrale løsninger. Det må totalt sett stimuleres til en mer klima- og miljøvennlig transportsektor, men man må av hensyn til samfunnssikkerhet ikke fokusere ensidig på elektrisitet.

Bilen er et viktig og nødvendig transportmiddel for svært mange i kommunen vår, men legger samtidig beslag på store ressurser og arealer og bidrar mye til klimautslippene. Samtidig må det tas hensyn til transportbehovene for dem som bor utenfor tettbygde områder, blant annet i forbindelse med innfartsparkeringer.

Kommunen bør legge til rette for ulike former for bildeling, for eksempel for sameier, borettslag og grendelag, og også for samkjøring som alternativ til å eie egen bil. Det bør

samarbeides med handelsstanden og frivilligheten om ordninger som varehjemkjøring og organisert skyss.

Kollektiv

Nordre Follo Senterparti vil arbeide for å bedre kollektivtilbudet slik at kollektivandelen og antall kollektivreisende øker ytterligere. For å oppnå dette vil vi arbeide for rimelige billetter for alle og fleksible billettløsninger for dem som reiser uregelmessig (som REIS). Det må sikres ordninger som gjør at man kan betale med kort, i tillegg til de digitale løsningene.

Nordre Follo Senterparti ønsker at Bane NOR legger planer for at all godstransport kan foregå på Follobanen gjennom Blixtunnelen. Lokalstrekningen Ski–Oslo skal fortrinnsvis brukes til persontransport. Godstransport er ikke ønskelig i tettbygde lokalområder. Det hindrer regulariteten i lokaltrafikken og gir støy og uro.

Nordre Follo Senterparti vil arbeid for at Bane NOR gir høy prioritet til en snarlig oppgradering av infrastruktur og stasjoner på lokalbanen Ski–Oslo, blant annet med rullestolatomst på Kolbotn til sporene mot vest.

Det må legges til rette for innfartsparkering for bil ved hovedveier og togstasjoner slik at flere får mulighet til å benytte seg av kollektivtilbud og koordinere samkjøring. Dette må være førende for Bane NORs planer for bygging på både øst- og vestsiden av Ski stasjon, samt øvrige steder som blir bygget ut.

Nå som parkeringsanlegg for tog er uaktuelt, mener Nordre Follo Senterparti at en ny innkjøringstrase mellom Kråkstad og Ski stasjoner er unødvendig. Dette er jernbanefaglig dokumentert. Skulle det likevel i fremtiden oppstå en kapasitetsutfordring på Ski stasjon, vil det kunne løses med en minimal investering på Ski stasjon, i tillegg til en forbedret ruteplanlegging. Med denne alternative løsningen skjærer man matjord og kulturlandskap av høy lokal og nasjonal verdi, trykker fuglereservatet i Østensjøvannet, unngår ny støy i søndre Ski, og sparer samfunnet for en investering på flere milliarder kroner.

Nordre Follo Senterparti er positiv til utredninger om jernbaneprosjekt for hurtigere persontransport til Stockholm og til Göteborg/København.

Nordre Follo Senterparti ønsker et styrket busstilbud. Dette kan gjøres blant annet ved bruk av ringbusser, økt frekvens på avganger og ruter tilpasset hvert lokalområde. I tettbygde områder kan lokal-/matebuss fungere som et slags rullende fortau, der man ikke trenger å tenke på tiden fordi frekvensen er høy. For andre steder, som Siggerud, er direktebusser for eksempel til Ryen mer aktuelt.

Alle bussruter må ha en frekvens som er minutt-lik gjennom døgnet og uken for å gjøre reising så enkelt som mulig; frekvensen vil variere med tid på døgnet og ukedag. Det er viktig at industriområdene våre er en del av denne kollektive infrastrukturen.

Veier, gang- og sykkelveier

Nydyrkingsprosjektet for ny E18-trase Vinterbro–Retvedt må følges opp nøye. Lokaltrafikk må holdes skadesløs ved bomplassering og fastsettelse av takster.

Ved nye større nærings- og boligbygg i Ski sentrum og nærliggende områder må det stilles krav til utbygger og kommune om fremleggelse av hvordan trafikkavviklingen skal

skje. Det gjelder både adkomstvei og parkering. Parkering forutsettes i all hovedsak å skje under bakkeplan.

Det må vurderes forenklete løsninger for sikring langs dårlige og smale veier, særlig for skjerming av gående og syklende fra biltrafikk. Veien til Svartskog (Roald Amundsens vei) må utbedres spesielt av hensyn til gående og syklende. Det samme gjelder Gamle Mossevei fra Kolbotn til Vinterbro.

Av hensyn til å skape gode og trygge nærmiljøer med sikkerhet og trivsel bør lokale boområder skjermes for gjennomkjøring.

Nordre Follo Senterparti ønsker flere og gjennomgående gang- og sykkelveier i kommunen. Det må spesielt legges til rette for økt sykkelbruk og gange i de folketette delene av kommunen.

Ved graving av ny kloakkledning mellom Skotbu og Kråkstad bør det etableres en sammenhengende gang- og sykkelvei i denne traseen. Den vedtatte gang- og sykkelveien mellom boligfeltet Røis og Skotbu stasjon må bygges så snart som mulig.

8. Beredskap og samfunnssikkerhet

Nordre Follo Senterparti er opptatt av å ha god beredskap og samfunnssikkerhet, og at kommunen er forberedt på å håndtere uønskede hendelser. Slike situasjoner kan oppstå både ved internasjonale og nasjonale hendelser og ved alvorlige lokale hendelser, som større ulykker og naturkatastrofer. I dette arbeidet mener Senterpartiet at vi må prioritere det som er aller viktigst, nemlig mat, vann, varme/energi og livsnødvendige medisiner.

Den teknologiske utviklingen byr på mange fordeler, men gjør oss også svært sårbare. Senterpartiet vil bidra til å sikre at vi har alternativ tilgang til viktige tjenester når vi trenger det som mest. For eksempel må kommunen være godt forberedt på større og lengre bortfall av strøm og elektronisk kommunikasjon.

Et solid helsevesen som kan ta hånd om oss når vi har behov for det, tilhører grunnberedskapen i samfunnet. Kommunen har ansvar for mange mennesker som ikke klarer å ta vare på seg selv. Vi må derfor for eksempel ha på plass gode reserveløsninger ved bortfall av strøm på sykehjemmene og Ski sykehus, og ved svikt i datasystemer ha andre tilganger til informasjon om medisinbehov og annen viktig medisinsk informasjon.

Kommunen må beholde en del kjøretøy som går på fossilt drivstoff eller er hybride. Særlig gjelder det kjøretøy innen helsesektoren og utrykningskjøretøy for brann og ulykker. En ensidig omlegging til strøm vil etter Senterpartiets syn svekke både beredskapen og samfunnssikkerheten.

Det ligger mye sikkerhet i å spre sentrale institusjoner og verdier på flere steder i kommunen, i tilfelle slike blir satt ut av funksjon som følge av en hendelse. Det er derfor en fordel at kommunens sentraladministrasjon har mer enn én lokalisering. Senterpartiet mener at det er helt nødvendig å bevare og styrke tilbudene på viktige tjenester i nærmiljøene. En desentralisert struktur skaper trygghet både i hverdagen og i krisesituasjoner.

Nordre Follo Senterparti vil arbeide for større matvaresikkerhet og støtte opp om mer bærekraftig og økt lokal matproduksjon.

Frivilligheten og det lokale næringslivet har en sentral plass i den lokale beredskapen. Kommunen må i planverket sitt legge til rette for et nært samarbeid med dem. Den må også ha et nært samarbeid med Sivilforsvaret og andre med ansvar for beredskap og samfunnssikkerhet.

Nordre Follo Senterparti vil arbeide aktivt for fornying og oppgradering av infrastrukturer for strøm, vann og avløp i områder der det ikke er gjort. Dette er svært viktig for samfunnssikkerheten. Det må også være sikre løsninger for reservevann og for alternativ energi/oppvarming. Det siste gjelder både for offentlige bygg og for små og store private byggeprosjekter.

Kommunens beredskapsplaner må revideres jevnlig med hensyn til tilgang på vann, mat, medisiner og elektrisitet. Det må foreligge klare planer for små og store evakueringer og for tilfluktsrom og liknende oppholdssteder. Kommunen må i valg av lokaliseringer og i samarbeid med lokale aktører ha fokus på sikkerhet.

Senterpartiet vil arbeide for at kommunen aktivt bidrar til å øke bevisstheten hos innbyggerne om behovet for offentlig og privat beredskap og til å styrke den praktisk i den enkelte husholdningen.

9. Kommunale oppgaver, arbeidsmiljø og økonomi

Nordre Follo Senterparti vil prioritere kommunale kjerneoppgaver som barnehage, skole, helse og eldreomsorg samt gode og trygge lokalmiljøer. Kommunen skal ha ansvarlige og nøkterne økonomiplaner med fokus på tjenesteyting til innbyggere og næringsliv. I kommende periode får kommunen en anstrengt økonomi, og det er viktig at det drives sunt, det vil si med driftsoverskudd og moderate investeringer og låneopptak.

Nordre Follo har lagt omfattende investeringsplaner basert på en stor vekst i boliger og antall innbyggere etter at Follobanen står klar. Senterpartiet mener planene for investeringer de neste tjuefem årene må gjennomgås og vurderes på nytt ut ifra et prinsipp om en mer moderat befolkningsvekst, samt med det utgangspunkt at kommunens gjeldsgrad må holdes atskillig lavere enn det dagens planer legger opp til. Kommunen kan gjennom å utsette bygging av barnehager og skoler begrense veksten i kommunen. Investeringskostnadene må ikke være større enn at kommunen håndterer renteøkninger uten å kutte i tjenesteproduksjonen til innbyggerne.

Tillitsløft

Tillit og samarbeid skal erstatte unødig måling og kontroll i offentlig sektor. Ansvaret for hvordan oppgavene blir løst, skal i størst mulig grad flyttes til dem som skal gjøre jobben. Økt tillit i offentlig sektor vil gjøre hverdagen bedre for folk, med bedre tjenester, en mindre byråkratisk arbeidsdag for de ansatte og reduserte kostnader for både offentlige og private virksomheter.

Nordre Follo Senterparti vil jobbe for at kommunen fremmer medvirkning og innsyn i kommunale prosesser.

Kommunen må satse på tverrfaglige team med delegerte oppgaver som følger brukere gjennom hele tjenesteforløpet.

Kommunen må sørge for effektiv og rask saksbehandling, f.eks. på plan- og byggesaker og vann og avløp.

Arbeidsmiljø

Kommunen skal være en seriøs arbeidsgiver med trygge forhold for alle ansatte. Det må arbeides kontinuerlig for å redusere sykefraværet. Kommunen må øke antallet lærlinger i alle virksomheter.

Kommunen må bygge en kultur der de ansatte føler seg trygge til å innrømme feil og blir oppmuntret til å foreslå forbedringer i rutiner og arbeidshverdag.

Nordre Follo Senterparti vil arbeide for at kommunen sikrer de ansatte en god forankring og reell medbestemmelse. Den skal sørge for tiltak som øker trivselen og bidrar til større arbeidsglede og ha fokus på kontinuerlig forbedring av prosesser på alle kommunale nivå.

Kommunen skal ha en kultur for heltidsstillinger. Deltid er en administrativ tidstyv og ofte til ulempe for de ansatte selv.

Kommunal ledelse og administrasjon

Nordre Follo Senterparti vil jobbe for at kommunen skal ha en effektiv organisasjon. Dette betyr færre sektorer, nivåer og ledere, der man har rådgivende og støttende ledere og mer selvstendige medarbeidere som gis tillit innenfor rammen av fullmakter og klare organisasjonsmessige linjer.

Kommunen er en betydelig forbruker av varer og tjenester, og man må forvente besparelser innenfor innkjøp og investering.

Nordre Follo Senterparti vil arbeide for at Nordre Follo kommune vurderer tiltak for å rekruttere og beholde personale som blant annet jobber innenfor barnehage, skole, helse og eldreomsorg.

Kommunen må rekruttere ledere som har faglig bakgrunn innenfor sektoren, gjøre mest mulig bruk av stedlig ledelse i enkeltenhetene og styrke ledelseskompetansen, med fokus på tillitsledelse.

Nordre Follo Senterparti vil arbeide for å redusere lønnsforskjellene blant de kommuneansatte, med særlig fokus på lederlønningene.

Kommunen må sikre faglig autonomi for medarbeidere ved at konkret oppgaveløsning og metodevalg overlates til dem, og den må gjennomgå rutiner i de enkelte enhetene for å fjerne unødvendige regler og dokumentasjonskrav.

Kommunal økonomi og eiendommer

Investeringskostnadene må ikke være større enn at kommunen håndterer renteøkninger uten å kutte i tjenesteproduksjonen til innbyggerne.

Skoler, barnehager og omsorgstilbud skal være nært folk der de bor, og skal ikke sentraliseres.

Nordre Follo Senterparti vil ikke innføre eiendomsskatt.

Nordre Follo kommunes eiendommer skal ikke selges uten at det støtter opp om kommunens vedtatte planer og utviklingsstrategier og er i tråd med vårt mål om moderat befolkningsvekst og en utvikling på innbyggernes og lokalmiljøenes premisser.

Eiendommene er kommunens arvesølv for fremtidige generasjoner. Kommunen må legge vekt på forebyggende vedlikehold av kommunale eiendommer og med egne ressurser. Parker, grøntanlegg og offentlige områder er viktige miljøfaktorer og må sikres tilstrekkelige bevilgninger.

Innleie av eksterne konsulenter bør i størst mulig grad begrenses. Kommunen må redusere internfakturering og interne bestiller-mekanismer og arbeide for å øke kompetansen på økonomistyring på alle kommunale nivåer.

Folkestyre

Det lokale folkestyret er under press etter etableringen av Nordre Follo kommune. Kommunen må legge aktivt til rette for at flest mulig kan delta i lokalpolitikken. Å være folkevalgt i kommunestyre og andre kommunale råd og utvalg tar mye tid og energi, og kommunen må treffe tiltak slik at unge, barnefamilier og andre blir i stand til å ta på seg og stå i slike verv.